

Rutseühinguline ajakiri

Riigiteenijate häälekandja

Tellimise hind 1935. a.:

Aastas postiga . . . Kr. 1.50
 Poolaastas „ 0.75

Ilmub 1—2 korda kuus

Tellimisi võetakse vastu igas raudteejaamas, riigi- ja omavalitsusteenijate organisatsioonides ja kõigis postkontorites ja lehe talituses.
 Toimetus ja talitus: Tallinna, Kopli tän. 7-a. Telef. — Balti keskjaam 3-57

Kuulutuste hinnad

10 senti m/m., veeru laiuses.
 Tekstis 50 prots. kallim.

Eesti raudteelaste Reskühingu väljaanne.

Nr. 12

20. detsembril 1934 a.

XI aastakäik

Ärgem kaotagem julgust!

Aasta 1934 läheneb lõpule; veel mõned päevad ja teda ei ole enam. Algab uus — oma muredega, ootustega ja lootustega.

Üle 1934. aasta läve astusime raske südamega. 1933. aasta oli olnud väga tormirikas ja tema järellained käisid kõrgelt. Oli aga märgata tunnuseid, mis kuulutasid uute ja võib-olla veelgi ägedamate tormide saabumist. Eriti hädaohtlikuks ähvardas 1934. a. kujuneda riigi- ja omavalitsusteenijaile. Lähenevas olid vähemalt kolmed, halvemal juhul koguni neljad valimised: riigivanema, riigikogu ja omavalitsuste esinduskogude valimised. Senine praktika oli aga näidanud, et riigi- ja omavalitsusteenijad tavaliselt olid sõodaks, kellega valimistel omale häält koguti, sellepärast võis nüüd mitmekordsete valimiste puhuks kõige halvemat oodata. Sellele lisandusid veel teisedki kartused. Võimule oli igasuguste abinõudega ja võtetega püüdnud poliitiline vool, millest kõige halvemat võis karta nii Eesti riigile üldiselt, kui ka riigi- ja omavalitsusteenijaile eriti. On sellepärast täiesti arusaadav see ärev meeleolu, mis valitses riigi-omavalitsusteenijate seas nüüd lõppeva 1934. aasta alul. Nüüd, kus see aasta õnnelikult üle elatud, on sellepärast seda rohkem põhjust kergendatult hingata, kuna me nüüd pealegi autoriteetsete isikute tõenduste järgi teame, millise kuristiku serval Eesti juba asus. Õnneks aasta alul siiski õigel ajal pandi piir tumedate jõudude võimulepüüdmistele. Ühenduses sellega, nagu teame, lükkati edasi kõik valimised ja pandi seisma poliitiliste koondiste tegevus. Selle tõttu jäi ära siis ka klaperjaht riigi- ja omavalitsusteenijaile, mis muidu paratamatu oleks olnud.

Kuigi sellega õnnelikult ära jäid kõige suuremat muret tekitanud sündmused,

ei saa me ometi ütelda, et möödunud aasta riigi- ja omavalitsusteenijate elusse üldse mingisuguseid märgatavaid muudatusi poleks toonud. Ei, omad muudatused tõi kaasa temagi ja pealegi üsna tunduvad.

Kõigepealt möödunud aasta tõi õige suuri ja kaalukaid muudatusi nii riigi- kui ka omavalitsusteenijate õiguslikku seisundisse. Ühenduses juba eelpool mainitud poliitilise liikumise — [redacted] — tegevuse katkestamisega järgnes riigi- ja omavalitsuseasutuste puhastamine elementidest, kes oma ametikohused olid unustanud selle liikumise kasuks. Selle puhastuse läbiviimise võimaldamiseks pandi maksma Kaitseisukorra seaduse täiendus (§ 10¹), mis annab Riigivanemale ja Vabariigi Valitsusele õiguse riigiteenijaid ametist vabastada ilma põhjuseid märkimata. Samuti pandi maksma korraldus, mis annab järelevalve-asutustele suuremad õigused omavalitsusteenijate teenistusest vabastamiseks. Mõlemate nende seaduste alusel vabastati terve rida riigi- ja omavalit-

susteenijaid oma kohtadelt, kuid massilisi vallandamisi, nagu mõnelt poolt kardeti, ometi ei järgnenud. Vallandati mitte poliitilise meelsuse, vaid ametikohuste rikkumise eest.

Ühenduses uue põhiseaduse maksma hakkamisega tuli muutmisele ka Riigiteenistuse seadus. Valitsemise korraldamise seadusega pandi maksma uues redaktsioonis Riigiteenistuse seaduse §§ 11. ja 42. ning täiendati seda seadust uue § 6¹-ga, mis lähemalt ära määrab, kellel on õigus riigiteenijaid ametisse määrata. Sama seadusega pandi maksma ka põhimõte, et riigiteenistuses oleval isikul, kes on kutsutud Vabariigi Valitsuse liikmeks, on viimasest ametist vabanedes õigus oma endist teenistuskohta tagasi saada.

Peale selle pandi samal ajal maksma Riigiteenistuse seaduse §§ 13. ja 14. muudatused, mis annavad elukutselistele kaitsevälastele — ka reservis olevatele — suured eesõigused valitsusasutustes vabanevate ametikohtade täitmisel.

Mai kuus sellele lisaks pandi uues redaktsioonis maksma Riigiteenistuse seaduse § 39, millega fikseeriti riigiteenija vanaduse ülemmäärana 65 a., s. t. selle

Rõõmsaid jõulupühi

ja

õnnerikast uut aastat

lugupeetavaile kaastöölisile ja lugejaskonnale

soovib

„Side“ toimetus ja talitus.

ea kättejõudmisel vabastatakse riigiteenija ametist.

Teataval määral riivas riigiteenijate õiguslikku seisundit ka mai kuus riigivanema poolt dekreedina 16. maist s. a. antud Metsaseadus, millega on lähemalt normeeritud metsateenistuse astumise, sellest vabastamise, metsateenistuse vajaliku üldhariduse ja kutseelise ettevalmistuse jne. küsimused. Märkimist väärib peale muu, et selle seadusega maksuma pandi võimalus metsateenijaile autasusid ja kiituskirju anda.

Eriteenistusseadustest 1934. a. jooksul muudeti ka Välisteenistuse seadust. Teatava muudatuse riigi- ja omavalitsuseteenijate õiguslikku seisundisse tõi ka n. n. abielukeeluseaduse (Tööpuuduse vähendamise otstarbel teenistusvahetuste korraldamise seadus) maksvuse lõppemine 1. juulist k. a. Kuigi teatud ringkondades pooldati selle seaduse maksvuse pikendamist ja ka riigiteenijaskond seisukohal asus, et töötajatele intelligentsile töövõimaluste loomiseks vaja on selle seaduse maksvust mitte üksi pikendada, vaid ka laiendada, võttes arvesse ka erateenistuse, vabakutselise praktika, tulud varandustest jne., jäi mingisugustel põhjustel see ometi ära. Selle asemel aga pikendati ühe aasta võrra valitsuse õigust kuni 1. aprillini 1935. a. oma määrustega maksuma panna riigiasutuste koosseise ja vähendada seadustes ettenähtud riigiteenijate tasumäärasid.

Kõige tunduvana muudatuse riigi- ja omavalitsuseteenijate õiguslikku seisundisse tõi aga 1934. a. teisel poolel Riigivanema dekreedina väljakuulutatud Distiplinaarseadustik, mis küll maksuma hakkab alles 1. veebruarist tuleval aastal. Sellega on küll esialgu lõppenud üle kaheksa aastat kestnud võitlus selle seaduse ümber, kuid et ta maksuma on pandud kujul, mis arvestamata jätab riigiteenijate soovid, siis võib arvata, et normaalolude tagasipöördumisel paratamata uued võitlused selle ümber tekivad. Praegustes erakordsetes oludes on maksmapandud põhimõtted veel kuidagi arusaadavad, kuid normaalsetes oludes peaks mõnigi küsimus teisiti lahendatud olema, kui see nüüd sündinud on.

Riigiteenijate õiguslikku seisundit teatud määral riivava kavatsusena kerkis aasta teisel poolel lõppeks ülesse ja propageeriti mõningate kutsetegelaste poolt ametnikekoja loomise küsimus. Kuigi enamik riigiteenijaskonnast ja nende esindajaid sellise koja loomiseks mingisugust tarvidust ei leia ja sealt midagi peale asjata kulude ei looda, ei taha küsimuse algatajad oma kavatsustest nähtavasti siiski veel mitte loobuda. Kuidas suhtuvad küsimusse valitsusvõimud ja millise ilme see koda tema teostamisel omandada võiks, see jäi mööduva aasta jooksul selgusetuks. Karta aga on, et ta oma teostumisel mõningaidki ebameeldivaid üllatusi kaasa tuua võib. Varsti algav uus aasta arvatast peagi näitab, mis neis kavatsustes ja arvamustes reaalselt, mis illusioone. Soovida võib ainult, et ei kaotataks külma verd ja ei lastaks end tundementidest eksitada õigelt tekt.

Majanduslikus seisukorras möödub aasta riigiteenijaile erilisi muudatusi ei toonud. Eelmisel aastal maksmapandud palgavähendused jäid endiselt maksuma, väljaarvatud aasta esimesed kolm kuud, kus neid kärpimisi ajutiselt vähendati, nii et palgad keskmiselt tõusid 4—7%. Peale selle anti ühes selle palgasuurendusega, mis välja makseti ühekorraga märtsis, perekonnaga riigiteenijaile veel toetuseks lisaperekonnaabiraha ühe kuu eest. 1. aprillist hakkasid endised vähendused uuesti maksuma täiel määral ja kuigi alul

anti lootusi, et riigi eelarve täitumise selgumisel edaspidi ehk avaneb võimalusi riigiteenijaile mõnesuguseks vastutulekuks, siis hiljem, nagu me teame, hakkasid teised tuuled puhuma. Septembris juba majandusminister leidis, et riigiteenijail polevat sisulist alust palgavähenduste ärajätmise nõudmiseks, kuna see tähendavat palgade tõstmise nõuet, elukallidus aga 1927. a. võrreldes, mil maksuma pandi praegune palgaseadus, olevat langenud suuremal määral, kui palku on vähendatud. Uhtlasi majandusminister teatas, et olemasolev palgaregel ja palganormid revideerimisele võetakse, kusjuures mõnel üksikul riigiteenijate grupil palku tõstetakse, mõnel vähendatakse. Millise kuju selliselt ümbertöötatud palgaregel lõplikult omandab, käesoleva aasta lõpuks veel ametlikult ei selgunud, kuid igasugused asutustes tsirkuleerivad kuulused lubavad õige suuri üllatusi oodata.

Ka sotsiaalkindlustuse küsimustes 1934. aasta erilisi muudatusi ei toonud. Aasta teisel poolel astuti samme haiguskindlustuse küsimuse ümberkorraldamiseks; kuigi hariduse- ja sotsiaalminister ettekantud parandusettepanekutele väga heatahtlikult suhtus, jäid tagajärjed sel aastal ilmunud. Sama sündis ka pensioniküsimusega. Nagu eelpool juba märkisime, pandi aasta esimesel poolel maksuma riigiteenijate vanaduse ülemäär, mille kättejõudmisel riigiteenija teenistusest vabastatakse, vaatamata sellele kas ta pensioni on välja teeninud või mitte. Eriti metsateenijate seas on palju selliseid isikuid, kuna nende endist teenistust erametsades pensioniõiguslikuna arvesse ei võeta. Kohtunike suhtes maksvat pensioniseadust muudeti selles mõttes, et vanusepiiri kättejõudmise tõttu ametist vabastatavad kohtunikud, kui nad olnud vähemalt 12 aastat kohtunikude palgastmetes ettenähtud kohtadel teenistuses ja astunud sellesse teenistusse enne 1. jaan. 1920. a., saavad pensioni ühesugusel määral nendega, kellele maksetakse pensioni samapikkuse eestiaegse teenistuse eest, kuid veneaegse teenistuse arvessevõtmisel. Teiste tsiviilteenistuses

olevate riigiteenijate suhtes analoogilist normi maksuma ei pandud, kuigi see loomulik ja hädavajalik oleks. Sellepärast paluti hariduse- ja sotsiaalministrilt samme vähemalt metsateenijaile nende erametsateenistuse pensioniõiguslikuna arvesse võtmiseks. Ka siin jäid tagajärjed aasta lõpuks selgumata.

Märkimist väärib veel, et mööduval aastal meie pensioniõigusesse veel teine uus põhimõte vastu võeti. Nimelt pandi üleajateenijate pensioniseaduses maksuma norm, mis koosseisude vähendamise puhul vabastatavatele lubab pensioni maksuma hakata juba 55. aastasel normaalse 60. a. asemel. Ka see põhimõte peaks kõrgis pensioniseadustes üldiselt maksuma pandama. Riigiteenijate organisatsioonilises elus mõõdus aasta võrdlemisi rahulikult. Aasta alul küll avaldusid [redacted] püüded organisatsioonide oma mõju alla saamiseks, või kus see ei õnnestunud, siis nende lõhkumiseks paralleelorganisatsioonide asutamiseks. Eelpool juba märgitud poliitilised sündmused tegid sellele muudigi lõpu ja sundisid ka neis organisatsioonides, kus nad võimule saanud olidki, neid oma sihtide taotlemisest hoiduma.

Teatud sündmuseks organisatsioonilises elus olid mööduval aastal käesoleva ajakirja ja tema väljaandja — Raudteelaste Keskühingu — kümneaastase tegevuse juubelid. Need olid helgemad momendid, mis uut julgust ja lootust andsid edaspidiseks tegevuseks muidu nii raskel ja tumedal momendil.

Kõike kokkuvõttes võime konstateerida, et 1934. aasta oleme enam-vähem rahuldavalt lõpetanud. On olnud raskusi, kaotusi, kuid on õnnelikult üle saadud ka mõnestki ähvardavast hädahust. See teadmine tohiks olla meile lohutuseks uude aastasse, vastu uutele raskustele ja muredele astumisel. Ei ole väikesed mured, mis meid uueski aastas ootavad, kuid kuidagi peame ja tahame üle saada ka nendest. Elu on võitlus ja võitluses on võit julgema päralt. Ärgu sellepärast keegi kaotagu julgust mõne ajutise kaotuse puhul. Selle sooviga lõpetame 1934. aasta ja astume järgnevasse uude.

Raudteelased, read koomale!

Vaatamata edasikestvate ülemaailmli- sele majanduslikule kriisile, jätab ajamerre vajuv 1934. aasta meie rõõmustava päranduse: ta tõi Eesti riigi ja rahva majanduslikku ellu tuntuva parane- mise. Ühenduses üldise tõusuga on ka raudteede tegevus tulukuse seisukohalt lootust äratavamaks muutunud. Meie, raudteelased, tunneme sel puhul erilist rõõmu, sest meil on veel väga hästi mee- les see hädakisa, mida tõsteti 1932./33. tegevuse aasta puudujäägi puhul. 1932./33. teg.-aasta sissetulekute vähenemise üldiseks põhjuseks oli muidugi majandusliku kriisiga põhjustatud kauba ja reisisajateveo tagasimine. Kuid puudu- jäägi peamiseks põhjuseks oli meie kau- bandus-tööstuslike ja põllumajanduslike ringkondade otse meeletu tormijooks kaubaveo tariifidele, mille tagajär- jel raudteed olid sunnitud toime- tama vedusid juurdemaksuga. Loo- mulik, et niisugustel tingimustel parata- matult pidi tekkima puudujääk. Sellele vaatamata nõuti raudteede tegevuse juh- timist sarnaselt, et puudujääke ei tekiks. Et terve rida aastaid enne seda raudteede tegevus lõppes alati miljonitesse krooni- desse ulatuvate ülejääkidega; et meie raudteevalitsuse administratsioon kulude

kokkutõmbamistes ja koondamistes, eriti isikliku koosseisu suhtes, on juba läinud äärmise piirini — kõik see jäeti tähele- panemata ja hakati täiesti põhjendamata- lult varju heitma raudteede tegevusele.

Olukord oli kujunemas meile, raudtee- lasile, kriitiliseks, sest et jälle päevaval- gele toodi kurikuulus raudteede kommert- sialiseerimise kava, mille pearõhk seisib raudteelaste laiade hulkade õigusliku korra lammutamises ja majandusliku olu- korra halvendamises. Võib ilma liialdu- seta öelda, et tol korral spontaanselt esile toodud terve raudteelaste pere üksmeelne protest selle kava vastu oli ta nurjumise põhjuseks. See oli organiseeritud raud- teelaste pere moraalse jõu võit. See peaks meile unustamata õppetunniks olema selle kohta, missugune tähtsus on palga- teenijate organisatsioonidel. Meil, raud- teelastel, kui riigiteenijatel, ei ole võima- lik kasutada kõiki neid oma huvide kaits- mise vahendeid, mida vabalt võivad tar- vitada eraettevõtete teenijad ja töölised. Kuid see ei tohi sugugi põhjustada meis loidust oma organisatsioonide vastu. Ka piiratud vahenditega suudavad tihtiigi edukalt kaitsta omi huve need palgatee- nijate organisatsioonid, kes on kantud sügavast ühistundest, kus valitseb täie-

lik üksmeel. Kui õigluse ja õiguse seisukohalt õige asja eest ollakse väljas, siis on sageli moraalsel jõul veel suurem tähtsus kui äärmiste võitluse vahendite tarvitamisel.

Põhiseaduse muutmise tagajärjel meie poliitiline olukord on muutunud hoopis teisguseks kui see oli enne. Kuid ka muudetud põhiseadus kindlustab meile ühinguise ja liitudesse koondumise vabaduse. See on üks suurimaist demokraatlikest vabadustest ja kui meie seda vabadust täiel määral ei kasuta, siis ei väeri meie demokraatlikku korda. Meie ei tohi hetkekski unustada, et palgateenijatel ei ole teist niivõrt mõjuvat abinõu oma vaimliste ja aineliste huvide kaitsmiseks kui kutseorganisatsioonid. Ka riigiteenijatel ja töolistel mitte, sest et ka nemad on palgateenijad, kuigi nendel teataval määral eriline koht on palgateenijate peres. Arvamine, nagu ei tohiks riigiteenijail kutseorganisatsioonide olla, ei ole kooskõlas demokraatliku mõtteviisiga. Ainult diktatuuri maades on riigiteenijail võetud organisatsioonidesse koondumise õigus. Aga seal ju üldse ei tunnustata demokraatlikke vabadusi.

Raudteelased, tänu oma kutseorganisatsioonidele teie olete suutnud parandada oma õiguslikku ja majanduslikku olukorda. Kutseorganisatsioonide kaudu on teile avanenud võimalus kaasa rääkida

nii mitmelgi puhul. Tänu kutseorganisatsioonidele on teie esindus uurimus-, korteri- ja varustuse vastuvõtmise komisjonides. Kas need saavutused ei ole küllalt tähtsad selleks, et neid mitte lasta käest ära minna.

Kuigi meie majanduslik olukord on paranenud, ei tähenda see veel seda, et juba kõigist raskusist üle oleme. Ja keegi ei suuda ütelda, missuguseks võib kujuneda meie, kui palgateenijate, olukord. Meil on praegugi päevakorras mitu küsimust, mis on meile elulise tähtsusega. Mõjutada nende lahendamist meile soovitavas suunas suudame ainult siis, kui on meil tugevad teovõimsad kutseorganisatsioonid. Ainult nende kaudu on meil võimalus kaasa rääkida ja kaasa mõjuda meie saatuse kujundamises. Sellespärast read koomale, raudteelased. Kõik oma kutseorganisatsioonidesse ja nende kaudu Keskühingusse.

Raudteelased, olukord nõuab praegu tungivamalt kui kunagi varem, et meie koostatult oma kutseorganisatsioonidesse moodustaksime üksmeelse terviku. Ainult sel kombel suudame edukalt teostada oma eluliste huvide kaitsmist. Heas lootuses, et see meil hästi õnnestub soovib teile

head uut aastat.

Keskühing.

Riigi tuludest-kuludest 1934/35 a. I poolel.

Tulud kuludest suuremad; väljavaateid riigiteenijate olukorra parandamiseks siiski vähe.

Konjunktuurinstituudi väljaandel ilmuv ajakirja „Konjunktuur“ esimeses numbris annab A. Keller — majandusministeeriumi rahandusosakonna direktor — lühikese ülevaate riigi majapidamisest 1934./35. majandusaasta esimesel poolel. Nagu sellest selgub, on 1933./34. a. alanud pööre paremusele jatkunud ka käesoleval majandusaastal: aasta esimesel poolel on laekunud riigitulusid 35,5 miljonit krooni 30,2 miljonit krooni vastu eelmise aasta samal ajal; tulude tõus seega poolaasta kohta 5,3 miljonit krooni ehk 8,2%. Tulude suurema laekumise tõttu võidi teha ka suuremaid kulutusi: kui 1933./34. a. esimesel poolaastal kulutati 29,2 miljonit krooni, siis käesoleval aastal samal ajal võidi kulutada 32,2 miljonit krooni; kulude tõus seega 3 milj. krooni ehk 10,3%. Sellest kulude suurenemisest langeb riigiteenijate palkade, sõidurahade, haiguskindlustuse ja varustus-kulude arvele ainult väikene osa — 0,25 milj. krooni (14,15 milj. kroonilt) eelmisel aastal 14,4 milj. kroonile); tõus seega vaid 1,9%, kuna kõigi muude kulude osa on suurenenud ligi 18% (15,1 milj. kr.-lt 17,8 milj. kr.-le).

Eriti on märkimisväärne uute kuludena ja enamkulutusena: juuremaks võile 660.000 kr. (peale selle on kulutatud vähendade kindlustamiseks 1.320.000 kr., mis esialgselt arvestatud laenua, lisaeelarve kaudu aga kuludeks läheb), metsamajapidamise parandamiseks 175.000 kr., piirituse eest rohkem makstud 150.000 kr., maanteede ja sildade ehitamiseks ning korrashoiuks rohkem kulutatud 230.000 ja riigivõla kulule kantud 993.000 kr., kuna eelmisel aastal vastav summa võidi kulule kanda alles eelarve-aasta teisel poolel.

Tulude tõus 5,3 milj. kr. suuruses, võrreldes eelmise aasta esimese poole tuludega, langeb peamiselt avalikkude maksumise (1,12 milj. kr.), piiritusmonopoli

(1,02 milj. kr.) ja riigi ettevõtete ning varanduste (2,86 milj. kr.) arvele. Tulude senise laekumise järgi otsustades arvab hra A. Keller oletada võivat, et kogu 1934./35. a. tulud 69—70 milj. kr. ulatuses laekuvad. Kuna algeelarve on 64 milj. kr., siis võib lisaeelarve (või -eelarved) tõusta 5—6 milj. kroonini.

Riigiteenijaid huvitab nüüd muidugi küsimus, milleks kavatsetakse kasutada

tulude tõusu tõttu tekkiv eelarve ülejääk ja kas ei jatku sealt ka midagi nende olukorra parandamiseks. Viimaseks lootuseks näib, kahjuks, vähe alust olevat. Hra A. Keller tõendab, et „tulude enamlaekumist püütakse kasutada esijoones rahvamajanduse korraldamiseks, puudulikuks muutunud ja vähenenud riigivarade täiendamiseks, kitsastes oludes edasilükatud kohustiste katmiseks, riigi ehitiste parandamiseks ja uute vajalikkude ehitiste püstitamiseks ning riigiettevõtete olukorra võimalikuks parandamiseks, kuna riigiasutuste jooksvate kulude alal on püütud jääda kokkuvõetavuse piiresse“ (meie kursiiv. „Side“ toim.). See suund oleval üles seatud möödunud aasta lisaeelarve juures ja leidvat sealt peale jatkamist ja süvendamist.

Vastavalt sellele suunale käesoleval ja järgnevatel aastatel on teoksil ja kavatsusel peale harilikku ülesannete laialtavalikukate ülesannetena: riigiasutustele vajalikkude ehituste läbiviimine üle riigi, peamiselt aga Tallinnas; maanteede alal vajalikkude sildade ehitamine kiirendatud korras; üldine metsade kuivendus, — puhastus- ja istutustööde teostamine; maaparandustööde ja asundamise arendamine ning laiendamine; asutistele vajaliku varustise tagavarade täiendamine; uute tegevusalade, eriti eksporti laiendavate alade rajamine ja toetamine. Rahvamajanduse elustamiseks vajalikkude tööde seadusega (antud Riigivanema dekreedina 19. X s. a.) on juba pandud alus nende ülesannete lahendamiseks, lühades selleks kulutada kuni 5 milj. krooni, sellest kuni 2,5 milj. krooni käesoleva aasta lisaeelarve korras.

Lisaks sellele olevat aga päevakorda kerkinud riigikassa tagavarade soetamise küsimus. Senised tagavarad, mis kunagi nimetatamisväärt suured polevat olnud, on ära tarvitatud. Selliste reservide puudumine aga mõjuvat raskeil aegadel riigimajandusele eriti rusuvalt.

Kõigist neist mõtteavaldusist saab järeldada ainult ühte: väljavaateid riigiteenijate, vähemalt nende massi, majandusliku olukorra parandamiseks lähemas tulevikus praegu ette näha pole.

Riigikohtu seletusi.

1. Ametniku teenistuse huvides ümberpaigutamise küsimuses on Riigikohus seletanud:

Riigiteenistuse seaduse § 11. järele võib ametisse määrav ülemus teenistuse huvides ametniku üle viia teise sama- või kõrgemapalgalise ametisse. Kui üleviimine sünnib vastu üleviitava tahtmist, otsustab üleviimise järgmine kõrgem ülemus peale ametniku seletuste läbivaatamist. See seaduse määrus ei jäta mingit kahtlust selles, et juhul kui ametisse määrav ülem soovib teenistuse huvides temale alluvat ametnikku üle viia teise sama- või kõrgemapalgalise ametisse, peab ta enne selle ametniku käest järele küsima, kas ta ümberpaigutamise nõus on või mitte. Jaataval korral otsustab ametisse määrav ülemus ümberpaigutamise ise ära. Eitaval korral aga läheb ametniku ümberpaigutamise küsimus täies ulatuses kõrgema ülemuse otsustada, kusjuures tuleb järgmisel kõrgemal ülemusel enne otsuse tegemist läbi vaadata ümberpaigutada kavatsitava ametniku seletused selle kohta, millistel põhjustel ta ei soovi, et teda teise sama- või kõrgemapalgalise ametisse ümberpaigutatakse. Kui ametnik ametisse määravale ülemusele säärast seletust ei ole veel andnud, siis tuleb kõrgemal ülemusel seletuseandmist ametni-

kule võimaldada, sest oma otsust võib kõrgem ülemus ainult peale ametniku seletuste läbivaatamist teha. Oli see seletus juba otskohesele ülemusele antud, siis ei tarvitse kõrgem ülemus enam uut seletust nõuda (Riigikohtu adm. os. toim. 501-II 1930). On ametniku seletused läbi vaadatud, siis kõrgem ülemus oma sellekohase määrusega paigutab ametniku ümber teise sama- või kõrgemapalgalise ametisse või otsustab ta jätta endisse ametisse, kuid kõrgem ülemus ei või piirduda ainult ümberpaigutamiseks nõusoleku andmisega, mille alusel ametisse määrav ülemus ümberpaigutamise määruse pärast seda teeb (Riigikohtu adm. osak. toim. 459 II — 1929).

Küsimuse otsustamine, kas ametniku ümberpaigutamine on teenistuse huvides tarvilik, kuulub ametniku ülemusele ja ei kuulu Riigikohtu järelekaalumisele (Riigikohtu adm. osak. toim. 501 II — 1930).

2. Riigiteenistuse seaduse § 29 põhjal saab riigiteenija haiguse korral teenistustasutusse edasi kuni tervekssaamiseni, aga mitte kauem kui 26 nädalat järgimööda, korduvatelt haigusjuhtumitel — kokku mitte enam kui kolmkümmend nädalat aastas. Nüüd tekib küsimus, millisest momendist seda aastat arvata? Kas tuleb

siin mõista kalendriaasta, s. o. aeg 1. jaanuarist kuni 31. detsembrini, või tuleb aastat hakata arvama haigestumise momendist peale? Riigikohus on selles küsimuses asunud viimasele seisukohale, seletades: Palga arvutamisel ametniku haiguse puhul tuleb Riigiteenistuse seaduse § 29 järgi mõista aasta algust riigiteenija haigestumise päevast arvates (BES § 3047), aga mitte hariliku kalendriaasta algusest, s. o. 1. jaanuarist (BES § 3054), sest kui aega loetakse mõnesugusest sündmusest, siis arvatakse aasta ka sellest momendist, nagu see väljendatud BES § 3047. (Riigikohtu adm. osak. toim. 649 II — 1930).

3. Kas on haigestunud ametnikul õigus palka saada ka siis, kui ta arsti poolt tööleilmumise kohustusest vabastatud polnud? Sellele küsimusele on Riigikohus vastanud eitavalt, seletades:

Loobus ametnik ametikohuste täitmisest, ilma et ta oleks arsti poolt vabastatud, siis puudus tal ka õigus palka saada haiguse ajal, sest riigiametnikkude ja töölise haiguse korral kindlustamise käiva ajutise kodukorra määruste (RT 26/27 1920) § 13. juures oleva tähenduse järelle saavad palka edasi need ametnikud ja töölised, kes olid arsti poolt ametikohuste täitmisest vabastatud (Riigikohtu otsus nr. 1 — 1928).

4. Millal võib ametnik erateenistuses olla, selles küsimuses on Riigikohus seletanud:

Riigiteenistuse seaduse § 35. põhjal võib ametnik olla erateenistuses ainult oma ülemuse teadmisel, kui säärane ametniku erategevus ei takista ametikohuste täitmist ega riiva tema ametikoha väärilist lugupidamist ja au. Leib ülemus, et teatud eratööde tegemine takistab ametniku ametikohuste täitmist, siis võib ta sellelaadilise erategevuse temale ära keelata. Arvamus, et ametnikud teenistusest vabal ajal võivad eratöid teha ka ilma ülemuse loata, on ekslik, sest Riigiteenistuse seaduse § 35. räägitakse ainult erategevusest sellel ajal, kui riigiametnik oma otseste ametikohuste täitmisest vaba on (Riigikohtu adm. osak. toim. 581 I — 1929).

Lisaks eelmisele seletusele võiks märkida, et Vabariigi Valitsus 28. veebruaril 1933. a. otsustas: Anda riigiasutustele juhtnõuiks, et ametisemääravad ülemused täpselt valvaksid Riigiteenistuse seaduse § 35. täitmise järele ja igakord keelaksid ära ametnikkudele olla erateenistuses, samuti pidada isiklikult ärilisi ettevõtteid kas voliniku või oma perekonnaliigetena kaudu, kui see ametniku erategevus takistab ametikohuste täitmist või riivab tema ametkoha väärilist lugupidamist ja au.

kes loiaalselt ja nurisemata rasketel aegadel, ka kriisiajal, kodaniku kohuseid valmis alati olid täitma ja nõuetavaid ohvreid tooma, nende oleks koormatuse vähendamine, mis kriisiajal peale pandi, õiglaseks kompensatsiooniks. Kui teised kodanikkude kihid kriisiaja raskustest hakkavad nüüd järk-järgult vabanema ja normaaloalukorra juurde pöörduma, siis ei saa seda ütelda riigiteenijate kohta. Kui paljud teised kodanikkude kihid on saanud tagasi ostuvõime, siis on riigiteenija ostujõud endiselt piiratud, fiktiivne.

Ärimehed teavad, kuipalju riigiteenija varem tarvitas kaupa ja kuipalju nüüd; kuipalju ta varem kauba eest puhtas rahas maksis ja palju nüüd on ärimehe portfelligi riigiteenija äriveksleid ja ordereid. Need kohustused, mis riigiteenijal lasuvad ärimehe vastu, tulevad lunastada, sest riigiteenija kohta pole maksev ei moratorium, ei ka võlgade ülekanemine pikalaenu alusele. On maksev ainult äridega vastastikune lühiajaline kokkulepe, mida tähtajaliselt täpselt tuleb täita. Mõneltpoolt väidetakse, et praegused kärbitud riigiteenijate palgad pole väiksemad, kui enne kärpimisi, kuna elukallidus olevat langenud vastavalt kärpimisele. Tegelik elu ei tõenda seda, väljaarvatud ehk mõned lühikesed ajaperioodid, kus üksikud toiduained (või, muna) pisut hinnas ajutiselt langevad. Kõik muu, mis inimesele elamiseks vaja läheb, püsib endises hinnas.

Jõudnud üle kriisiajast ei sünnitaks ehk riigikassale ülepääsemata raskusi üle saada ka riigiteenijate kriisiaja palgakadest, ära jättes senised palgade kärpimised. H. Imelik.

Riigiteenijate kriisiaja palgad.

Kui üldine majandusline kriis haaras suurriike ja -rahvaid, siis ei pääsenud loomulikult sellest ka väikeriigid. Eriti valusalt tabas kriis neid rahvaid, kes küllalt raskeid ohvreid olid pidanud tooma võitluses iseseisvuse eest ja omariikluse rajamisel. Kriisiaja raskused nõudsid kodanikelt enesekitsendusi ja ohvreid, millest ei pääsenud keegi ja mille vastu polnud midagi parata. Valitsustel tuli tarvitusele võtta radikaalsed abinõud: korraldati abi seal, kus seda väga vaja oli ja pandi lisakohustusi peale neile, kes seda kanda suutsid. Kõik kodanikud, kellel iseseisev tulu, kandsid kriisikohustusi kriisimaksu näol niikaua, kui kriisi raskus hakkas vaibuma. Riigiteenijatele langes, peale kriisimaksu, osaks veel üldine palkade kärpimine, mis viimaste koormatust võrreldes teiste kodanikkudega tegi tunduvalt raskemaks. Kuid sellest hoolimata ei nurisetud, ei häeldatud, sest ohvrit oli vaja tuua tekkinud olukorrast väljapääsemiseks. See oli paratamatu nõue, mida pidi täitma, et kriisitonti võita.

Nüüd kuuleme riigimeeste informatsioonist ja loeme sageli ajalehtedest, et kriisipingele olevat märksa lõdvenenud ning mõnes riigis juba päris rahuldavad olud maksma pääsenud. Kui aluseks võtta neid teateid ja ka isiklikke tähelepanekuid, siis peab tunnistama, et ka väikeriikides, kuhu kuuluvad Balti riigid, on majandusline kriis selgroog murtud. Sest mille muuga seletada praegust majanduselu tõusu tendentsi, mis avaldub selles, et riigi sissetulekud laekuvad normaalselt, riiklised ja eraettevõtted hakkavad endid tasuma ja ülejääkegi näitama, et põllupidajad on saanud ostujõulisteks, et ärimehed ei tarvitse oma kaupu enam pakkuda võlgu, sest põllupidaja, käsitööline ja väikeettevõtja ostab neid puhtas rahas jne. Kõik need tunnusmärgid vihjavad sellele, et ka meil on jõutud üle kriisi raskuspunkti. Rõõmuga seda konstateerides, tahaks vaid soovida ühte ja nimelt, et kriisiajal maks-

ma pandud ja senini muutmata kitsendused nüüd järkjärgult võimaluse piires kaotamisele ja muutmisele tuleksid vastavalt muutunud olukorrale. Need,

Oma kodu.

Mõningaid mõtteid selle soetamisvõimalustest.

Oma kodu on alati olnud ja jääb tulevikuski inimese üheks suuremaks unistuseks ja tõelise inimesena tunneme end vaid siis, kui see unistus täitunud on. Eesti rahvas tervikuna võttes on ses suhtes võrdlemisi soodsas olukorras; kaugelt suuremal osal on siin oma kodu. Suured teened selles on iseseisvuse saavutamise läbiviidud maareformil, mis lõi oma kodu umbes paarisajale tuhandele kodanikule (perekonnaliikmed kaasa arvatult). Kuid maareform ulatas peamiselt vaid maale; linnades, eriti meie suuremates linnades, enamus kodanikke peab üürikorterites kiratsetes unistama vaid oma iseseisvast kodukoldest.

Tõsi küll, ka linnades on tehtud tagasihoidlikke katseid soodustada kodanikele oma kodukolde muretsemist ehituslaenude, osalt ka kergendatud korras ehituskruuntide andmisega nii üksikisikule kui ehitusühinguile. Massiliseks oma kodukollete muretsemiseks pole need katsed siiski välja arenenud. Esiteks juba selle tõttu, et summad, mis riigi- kui ka omavalitsuste poolt selleks assigneeritud, võrdlemisi tagasihoidlikud on. Veel suuremaks takistuseks on aga see asjaolu, et meie palgateenijate ja töölise valdava osa senised palgaolud on niisugused olnud, et nad ei võimalda omakapitalide kogumist, mis vajalikud sellistegi, võrdlemisi lahedate krediitide juures.

Kuna nüüd maareform üldjoontes enam-vähem lõpule jõudnud, peaks riigil avanema lahedamad võimalused ka linna- ja kodanikele oma kodukolde soetamisvõimaluste loomiseks. Nagu mõned mõõduandvate riigijuhtide väljendused tõen-

davad, on loota, et see ka nii sünnib, vähemalt riigi- ja omavalitsuseteenijaid puutuv osas.

Riigi abist üksi on aga vähe; kui suur see polekski, ikka on vajalikud ka teatud omakapitalid. Nagu juba tähendatud, on meie palgaolud sellised, mis enamikul juhtudel nende kogumise kui mitte hoopis võimaluks, siis ikkagi õige raskeks ja pikaajaliseks kujundavad. Ometi on olemas teid, mis siingi teatud kergendusi pakkuda võivad; loomulikult küll ainult nendele, kes midagi koguda võivad. Ja kergendusi nimelt omakapitalide kogumise tähtsajal. Oletame, näiteks, et 15 isikut otsustab hakata koguma oma maja ehitamiseks vajalikku ühesuurust kapitali ja et nende tulud seda võimaldavad teha 15 aasta jooksul. Kui nad seda kogumist hakkaksid teostama igakuise omatehtena üksikult, siis tuleks neil igapäev 15 aastat oodata oma unistuste täitumist. Hoopis teiseks kujuneks aga olukord, kui nad kogumise teostaksid ühiselt. Sel juhul juba esimese aasta möödudes oleks koos ühe maja ehitamiseks vajalik kapital, teise aasta möödudes teise jne. ning ainult ühel neist tuleks oodata kogumiseks määratud maksimaalset, s. o. 15 aastat. Arusaadavalt on sellisel kogumisviisil muidugi ka omad nõrgad küljed; näit. kuidas kindlustada, et kõik kogumist alustajad seda ka kokkulepitud määral ja aja jooksul toimetaks, kuidas korraldada kogutud summade jaotamist jne. Kuid ometi on võimalik neistki takistustest üle saada. Kuidas see sündida võiks, selle näitena olgu alamaal lühidalt kirjeldatud saksa ametnike kutseorganisatsioonide al-

gatusel maksuma pandud seadust, mis lubab teha mahaarvamisi ametnike palkadest neile oma kodude soetamiseks (Reichsgesetz über die Abtretung von Beamtenbezügen zum Heimstättenbau, lühendatult — Das Beamtenheimstätten-gesetz, vabalt võiks seda tõlkida Ametnike kodukolde seaduseks).

Selle seadusega ja tema elluviimiseks antud korraldustega loodi ametnikele oma kodukollete soetamisvõimaluste finantseerimiseks ametnike ehitushoiukassa (Beamtenbausparkasse), mille liikmeteks võeti ainult kutseühingute keskorganisatsioonid, kes kassa tegevust valitsevad ja juhivad. Iga ametnik (nii riigi, osariikide kui kogukondade teenistuses olev) võib vabatahtlikult selle hoiukassaga kokku leppida teatud summa kogumiseks teatud aastate jooksul (kogumisaastad on rühmitatud 5, 10, 15, 20 ja 25 a.). Kogumine teostatakse igakuiste palgast mahaarvamiste näol. Mahaarvamisi teostavad palkamaksjad asutused, kes mahaarvatud summad hoiukassale edasi saavad.

Kogumisele määratud summa alamääraks on 2000 rmk.; ülemmäär pole kindlaks määratud, kuid tegelikult on temale pandud piir mahaarvamisaaja võimaliku maksimaalse kestusega (kuni 70. eluaastani) ja maha arvata lubatud palgaosa ülemmääraga. Nimelt lubatakse mahaarvamisi teha ainult sellest palgaosast, mis ulatab üle 130 rmk. kuus. Sellest üle 130 rmk. kuus ulatavast palgaosast lubatakse maha arvata kuni kaks kolmandikku, kui kogujal pole seaduslikke kohustusi kellegi ülalpidamiseks; ja temal seaduslik ülalpidamise kohustus ühe isiku vastu, võib maha arvata vaid pool, kahe ja rohkem isiku ülalpidamiskohustuse puhul aga ainult üks kolmandik eelpooltähendatud palgaosast. On koguja hoiukassast juba laenu saanud, siis edaspidised võimalikud palgakäpimised, ülalpeetavate isikute arvu suurenemine, pensioneerimine jne. ei või põhjustada mahaarvamiste vähendamist või hoopis äraräämist; neid teostatakse edasi kuni kogumisaaja lõpuni kokkulepitud suuruses. Sel viisil on kindlustatud, et kõik kokkulepitud summad ka tegelikult sisse tulevad ja kõik, kes kogumist alustanud, oma summad ka kätte saavad.

Niikaua aga, kui koguja hoiukassalt veel laenu saanud pole, on ta õigustatud kogumislepingu üles ütleva, silmas pidades teatud tähtaegu. Seaduse järgi sel puhul temalt mahaarvamisi siis edaspidi enam ei tehta, kuid seni mahaarvatud summad ühes protsendidega ja protsentide protsendidega on hoiukassa kohustatud temale välja maksuma alles kokkulepitud kogumisaaja lõpul. Praksisel on aga püütud siingi vastu tulla ja võimalust mööda väljamaksmisi ka varem teha, kas korraga või osadeviisi; eriti neile, kes neid summadid hädapärast vajavad. Kogutud summadelt arvatakse koguja kasuks 3,5% liitprotsente (s. t. ka protsentideprotsente).

Kogutud summad antakse kogujatele välja laenuna. Laenu antakse kogumiseks kokkulepitud summa terves suuruses. Laenude väljaandmine sünnib võimalikult iga kahe kuu järgi, vähemalt aga kaks korda aastas. Laenusaajad määratakse loositeel. Loosimine on avalik ja sünnib ametivõimude järelevalve ja kontrolli all.

Koguja, kellele loosiga laen langenud, võib sellest ka esialgu loobuda, tal on aga alati võimalus seda kätte saada kolm kuud ette teatades. Pole ta kuni kogumisaaja lõpuni laenu kasutanud, maksetakse kogumiseks kokkulepitud summa temale välja ja ta võib seda tarvitada oma äranägemist mööda; laenu võib aga tarvitada

vaid oma kodukolde muretsemiseks, s. t. krundi, maja ostmiseks, neil lasuvate võlgade kustutamiseks jne. Laenusaaja maksub saadud laenult kuni kogumisaaja lõpuni 4,5% lisaks kogumiseks kokkulepitud igakuulistele mahaarvamistele. Need summad kasutatakse protsentide maksmiseks kogutud summadelt.

Sellega, et kogumislepingust taganemine pärast laenu saamist enam võimalik pole, ja et mahaarvamisi teostavad ametasutused nii palgast kui pensionist, on kindlustatud, et väljalaenatud summad ka tegelikult tagasi saadakse ja iga koguja kindlasti oma summad kas varem või hiljemalt kogumisaaja lõpul kätte saab. Nüüd võib aga juhtuda, et koguja enne kogumise tähtaja lõppu sureb. Tema perekonnale võiks aga kogumismaksude edasimaksmine tõsiseid raskusi sünnitada või hoopis võimatuks osutada; veel raskemaks võiks osutada perekonna seisukord, kui koguja juba laenu oli saanud, sest siis lisanduvad kogumismaksudele veel protsendid saadud laenult. Nii võiks teiste kogujate summade kättesaamiseks tekkida tarvidus omandatud kodu võõrandamiseks. See aga ei vastaks üllesaatud eesmärgile, — kindlustada oma kodukolle nii ametnikule kui tema perekonnale. Et sellest raskusest üle saada, on kogumisega ühendatud perekonnaliikmete kindlustamine: iga koguja maksab lisaks ehituskapitali kogumiseks määratud summadele veel väikest perekonnaliikmete kindlustuspreemiat. Preemia suurus oleneb kogumiseks määratud summa suurusel ja koguja vanadusest kogumislepingu sõlmimise momendil ning on

näit. 2000 rmk. kogumisel 0,30 rmk. kuus, kui koguja on lepingu sõlmimisel 25 a. vana; on ta aga samal ajal 61—65 a. vana, on kindlustuspreemia samasuure kogumissumma juures 4 rmk. kuus. Ka see preemia arvatakse palgamaksja asutuse poolt palgast maha ja antakse ametnike ehitushoiukassale edasi.

Nendest kindlustuspreemiatest kujundatakse fond, millest koguja surma puhul tasutakse nii igakuised kogumismaksud kui ka laenuprotsendid, kui koguja juba laenu oli saanud; tema perekonnaliikmeil mingisuguseid kulusid kanda ei tule.

Lõpuks väike näide: oletame, et ametnik, 25 a. vana, otsustab 15. a. jooksul koguda 4000 rmk., sel puhul temal tuleb maksta iga kuu 17,05 rmk. kogumismaksu ja selle lisaks 0,30 rmk. perekonnaliikmete kindlustuspreemiat, kokku seega 17,35 rmk. kuus. Loosiga langeb temale juba teisel aastal õigus saada laenu kogumissumma suuruses, s. t. 4000 rmk. ja ta kasutab ka seda õigust, omandades selle abil omale maja. Nüüd peab ta lisaks igakuistele kogumismaksudele tasuma veel 4,5 protsenti saadud laenult, s. t. 15 rmk. kuus, kokku seega 32,35 rmk. Sureb ta aga enne kogumisaaja lõppu, siis ei tule tema perekonnale enam midagi maksta, vaid kõik maksud tasub tema eest kindlustusfond ning kogumisaaja lõpul kustutatakse laenu.

Kuigi kirjeldatud kord on kohandatud saksa oludele ja meil mõni asi vast teistsiti korraldada tuleks, on idee iseendast seda väärt, et meilgi püütaks seda ellu rakendada.

Ehitusameti päevatöölise majanduslik ja õiguslik olukord vajab parandamist.

Üldise riigiteenijaskonna raske ainelise seisukorra juures paistab eriti teravalt silma üks liik teenijaid, kelle majandusliku ja õigusliku olukorra parandamisele seni on pööratud väga vähe tähelepanu. Need on riigi päevatöölised. Kujukana näitena võib siin tuua Ehitusameti päevatöölisi, s. o. raudtee korrashoiu alal töötavaid päevatöölisi. Tegelikult loetakse nimetatud töölisi lihttööliseks, kuigi neid töö iseloomu tõttu tuleks nimetada raudtee parandustööliseks.

Enamuses nimetatud töölisele maksetakse palka välis- ja ehitustöölisele kindlaksmääratud erinormides ja nimelt selle normi alammäära järgi — 168 ja 176 senti meestele ja 152 ja 160 senti naistele päevas (Vabariigi Valitsuse otsus riigi tööstusettevõtete teenivate töölise palkade kohta § 1, 19. veebr. 1926. a.). Keskmise kuupalgana annab see meestöölisele 41 ja 43 kr., naistöölisele 38 ja 40 kr. Sügiskuuudel töötatakse töökrediitide vähesusel sageli veel 2—4 päeva nädalas, mille tulemusel keskmine töötasu aasta jooksul on 30 kr. kuus. Ei tohi unustada selle juures, et sarnast minimaalset palka saadakse raske kehalise töö tasuna. Nimetatud töölisel tuleb töö iseloomu tõttu olla 8 tundi päevas vahetpidamatult välistöödel. Ei ole kerge talvistel külmadel ja sügisestel vihmastel ilmel del välistöödel viibimine. Lähimärjana kehalise töö tegemine võtab töötaju ja mõjub halvavalt töölise tervisele. Liinil töötades puudub igasugune võimalus isegi kõige suurema saju puhul varju alla minna ja tõlgitsedes vastavaid määrusi, seda ei lubatagi. Kuigi viibimine välistöödel nõuab sooja riietust, ei anta päevatöölisele mingisugust varustust. Selle saami-

seks on samme astutud, kuid need ei ole senini annud tagajärgi.

Edasi tuleb meele pida, et päevatöölisel puudub perekonnaabiraha, teenistuse vanusetasu, puhkus, nii et võrreldes riigiteenijatega on päevatöölised asetatud äärmiselt raskesse seisukorda. Puhkuse nõue riigi päevatöölisele on juba mitu korda olnud konkreetselt pävakorral, on jäänud seni aga elluviimata, kuigi ei leidu ühtki kaaluvat põhjust vahetagemiseks riigiteenijate ja riigiasutuste ning -ettevõtete töölise vahel puhkuse võimaldamiseks.

Eriti valusalt puudub Ehitusameti päevatöölisele, kellel perekond toita, see, et neile ei makseta perekonnaabiraha. Nagu teada, maksetakse teistes riiklikes käitistes ja asutistes teenivale päevatöölisele „Riigitöölise perekonnaabiraha seaduse“ alusel perekonnaabiraha, seda saavad ka raudteel teistel aladel töötavad päevatöölised (tehastetöölised). Imelikul kombel on sellest lisasoodustusest ilma jäetud just kõige madalamalpalgalised — Ehitusameti päevatöölised. Perekonnaabiraha äraräämist põhjustas Vabariigi Valitsuse määrus 1923. aastast (RT 115), milles tähendatud, et riigi ehitustööde juures töötavatele päevatöölisele, kes saavad palka ehitustöölisele kindlaksmääratud erinormides, perekonnaabiraha ei makseta. Kahjuks puudub selgus, mis sugustel kaalutlustel nimetatud määrus Vabariigi Valitsuse poolt anti. Selle määruse alusel võeti ka Ehitusameti tööliselt perekonnaabiraha saamise õigus, kuigi nimetatud päevatöölised ei töota mitte ehitustele, vaid raudteede korrashoiu, s. o. paranduse alal. Pealegi ei ole enamuses Ehitusametis teenivate päevatöölise palgad (168 ja 176 senti päevas) võrreldavad ehitustöölise palkadega. Sellepärast

on tungivalt tarvilik, et raske majandusliku olukorra osaliseks pehmemdamiseks perekonnaga töölise suhtes tuleks võtta tõsiselt päevakorrale Ehitusameti päevatöölisele perekonnaabiraha võimaldamine, nii kui see sünnib teistes riiklikes ja raudtee käitistes. Käesoleval kuul töölisnõukogude poolt päevatöölise perekonnaseisu kohta kogutud andmeid ja nende varal tehtud kalkulatsioonidel nõuab kõigile Ehitusameti päevatöölisele perekonnaabiraha maksmine „Riigitöölise perekonnaabiraha seaduse“ kohaselt (abikaasalt 25 senti ja igalt alaealiselt lapselt 15 senti päevas) kulu aastas umbes 48.000 krooni. Palju kordi on selles küsimuses esitatud valitsusasutistele märgukirju, palju kordi selgitatud suusõnaliselt sarnast ebaloomulikku olukorda, kuid seni on need palved jäänud tähelepanemata. Põhjendustena on tähendatud krediitide puudusele, kui ka sellele, et päevatöölised, kui abitööjõud võetakse tööle abiks kuuteinijale seda mööda, kuidas nõuab töö olukord.

Viimasena toodud põhjendus igatahes ei vasta tõele. On kujunenud välja kindel kontingent alalisi päevatöölisi, kellest paljud on töötanud kümme ja rohkemgi aastaid. Seni ajani on, nendega arvestatud kui alaliste päevatöölisega, sest ka krediitide vähesuse korral neid ei vallandata, vaid lastakse töötada vähem arvu tööpäevadega nädalas. Abitööjõud võetakse ainult suure lume puhul ja suvisteks suuremateks töödeks. Olgu tähendatud, et vähema arvu tööpäevadega nädalas töötamiseks ei anna alati põhjust krediitide vähesus, vaid ka see, et mõnel pool suviste tööde hooaja alguseks võetakse teemeistrite poolt rohkem arvu uusi töölisi juure, mistõttu krediitid ruttu

lõpevad ja sellepärast tuleb juba varasügisel, kui veel võimalus teha suvise hooaja töid, minna üle töötamisele vähema arvu tööpäevadega nädalas.

Tahaks loota, et Ametijuhataja poolt leitakse võimalusi alalistele päevatöölisele töö kindlustamiseks kogu aasta jooksul.

Vaadeldes lähemalt millist tööd nõutakse päevatööliselt, näeme, et päevatöölise peab tegema kõiki raudtee liini korrashoiuga ühendusesolevaid töid (liiprite-roobaste vahetamine, teetõstmine, naelutamine jne.). See töö nõuab teatud oskust ja vilumust. Oleks ju loomulik, et kui tööline on teatud aja töötanud, praktilisi oskusi omandanud, siis tema palk teatud määral tõuseks, vastavalt vilumuse kaudu saavutatud tööviljakuse tõusule. Sarnane teenistusestõusmise võimalus aga puudub. On olemas küll võimalus, et päevatöölisele vastava eksami sooritamise teel ja vaba koha olekul saab remont-kuuteinijaks, kelle teenistustasu suurem, kuid sarnaselt teenistusestõusmise võimalused on väikesed, sest neid kohti vabaneb harva ja paratamatu on ikka see, et suur osa päevatöölisi peavad jääma selleks kogu teenistuse kestel.

Sellepärast oleks tarvilik, et päevatöölisele palgaks saaks jagatud klassidesse, nii et näiteks 1—3. aastani teeniks ta madalama palgaastme järele, peale 3-aastast teenistust, kui tööline omandanud juba vastavad praktilised kogemused, peaks palk tõusma jne. See oleks teatud määral sama, mis riigiametnikel ja -teenijail teenistusevanuse lisatasu.

Eelpooltoodust selgub, et päevatöölise majanduslik kui ka õiguslik olukord on sarnane, mis nõuab tungivalt parandamist. Vastavate asutuste ülesandeks peaks olema võimaluste leidmine selleks.

süvendada heanaaberlikku vahekorda ja arutada elulisi üldküsimusi.

Mõte, mis pandi liikuma esimesel Balti riikide riigiteenijate kongressil umbes kümme aastat tagasi ja leidis hiljem teiste väiksematel kongressidel vastukaja, saagu ühiseks tahteks ja tahte kehasusena võrsuga peatselt Balti riikide riigiteenijate liit!

H. Imelik.

Olevaade Raudteelaste Keskühingu tegevusest.

1. Teatavasti astus Keskühing samme Ekspluatatsiooni ameti juhataja ees selleks, et Ekspluatatsiooni ameti ülemäärilisile teenijaile, kellele on nähtud ette prii korter, selle mitteandmisel maksetaks korteriraha 20% palgast nii kui seda saavad korteriõiguslikud vabapalgalised ja ametnikud korteri mittekasutamise puhul natuuras. Samas küsimuses pööruti ka Teedeministri poole.

Detsembrikuu alul vastas Ekspluatatsiooni ameti juhataja, et kõigile korteriõiguslikele teenijaile korteriraha maksmist ei võimaldavat praegune eelarve.

2. Nagu „Side“ nr. 11. avaldatud, pöördu Keskühing vihmakuubede väljaandmise asjus Ehitusameti töörühma vanemaile, remonditöölisele ja roopaseadjaile Raudteevalitsuse direktori ja Teedeministri poole. Nüüd teatas Teedeminister, et Raudteevalitsuse poolt koostatud uues riidevarustuse tabelis on küll ette nähtud vihmakuubede andmine kõnesolevatele teenijaile, kuid seda tabelit ei saavat Teedeministeerium esitada kinnitamiseks Vabariigi Valitsusele enne kui praegu Majandusministeeriumis koostamisel olev Riigiteenijate riidevarustuse määrus pole Vabariigi Valitsuse poolt maksma pandud.

3. Kuna Keskühingu senine esindaja Ehitusameti I liini jaoskonna juures asuvas uurimiskomisjonis Karl Johanson astus tagasi ja samuti langes välja tema asetäitja Jüri Vokk, valiti juhatase koosseisule 9. novembril 1934. a. uueks Keskühingu esindajaks Rudolf P o o b u l ja tema asetäitjaks Jüri U h v e r.

4. Raudteevalitsuse nõukogu võttis vastu otsuse, mille järele antakse välja inventarina: 50 vihmakuube roopaseadjatele, 30 kaitsekuube jaamatoomeestele ja kaitsekuued kõigile jaamateenijatele.

Riigi- ja omav.-teenijate Kesklidu tegevusest.

1. Kesklidu juhatus pööras hra Riigivanema poole märgukirjaga, et riigiteenijatele ja -töölisele saaks antud jõulu-pühadeks lisapalka ühekordse toetuse näol.

Kuuldavasti antakse toetusena ühe kuu perekonnaabiraha neile riigiteenijatele ja -töölisele, kes on õigustatud saama perekonnaabiraha.

2. Hra Riigivanemale esitati märgukiri soovivaldusega, et Kesklidit saaks informeeritud seaduste eelnõudest, mis puudutavad osa ehk kogu riigi- ja omavalitsuse-teenijate elu-olu.

Anti lubadus, et Kesklidule võimaldatakse tutvuneda riigi- ja omavalitsuse-teenijaid puudutavate seaduste eelnõudega ja sel puhul väljendada teenijaskonna kutseorganisatsioonide seisukohti.

3. Ravimite hinnaalanduse küsimuses läbirääkimised kestavad. Tallinna linnavalitsus tegi teatavaks, et tema on nõus võimaldada Tallinna linnaapteekidest ravimeid 20% hinnaalandusega.

Balti riikide riigiteenijate liit.

Aastaid tagasi, see oli peale ilmasõja ja vene revolutsiooni, kus rahvaste ja üksikute rahvakihtide vahelised sõprussidemed olid purunenud, hakati otsima teid, kuidas endiseid sõprussidemeid jälle seada ja uusi luua. Riigivalitsused püüdsid seda kätte saada diplomaatilisel teel riikidevaheliste konventsioonide ja kokkulepete kaudu, kuna rahvad ja üksikud rahvakihid liitude ja sõprusühingute abil üksteisele lähenemist tasandisid. Naaberriikidel ja rahvastel Baltimere rannikul oli siis ja on alati heanaaberlik vahekord äärmiselt tähtis. Selle süvendamiseks on mitmesuguseid teid tarvitatud, mis ka osalt tagajärgi on annud. Kuid tundub, et peab veel palju tegema lisaks sellele, mis tehtud on.

Mäletavasti pani Baltiriikide riigiteenijate kongress, mis ära peeti Riias umbes kümme aastat tagasi, aluse Baltiriikide riigiteenijate omavahelisele sõprusele. Näis, et asi hakkab liikuma ja et heanaaberlikud vahekorrad süvenevad, kuna üksikud riigiteenijate liigid, nagu postiteenijad ja raudteelased Lätis ja Eestis vastastiku ülemaalistest kongressidest esindajate kaudu mitmel puhul osa võtsid. Nende ridade kirjutajal oli juhus osa võtta Läti postiteenijate kongressist, kus sõprussideme loomisest räägiti väga veenvalt ja tuliselt. Samuti olid Läti esitajad mitmel puhul Eesti postiteenijate ülemaalistel kongressidel terehulud külalisteks. Analoomiline püüetuli ilmsiks ja leidis teostamist raudteelaste juures. Ülalmainitud naaberriikide riigiteenijate vahel oli loodud kontakt ja ei puudunud vastastikune informatsioon ühes kui teises tähtsas küsimuses, mis

sõprussidemete süvendamiseks soodsad eeltingimused löi.

Aastate möödudes, selle asemel, et vahekorrad oleks naaberriikide riigiteenijate vahel veelgi tihenenud, tuleb märkida kahjuks jähnenemist ja sidemete lõdvenemist.

Hõimurahva Soome riigiteenijatega pole üldse sõpruse sõlmimises edu olnud ja nendega puudub isegi kontakt, samuti Leedu ja Poolaga. Ainult raudteelased on mõned huvireisid korraldanud nimetatud riikidesse ja see on kõik.

Seevastu ei puudu meil, kuigi pealiskaudne ja napp, informatsioon kaugeimate ja suurte riikide riigiteenijate elust-olust. Meie teame, kuidas on korraldatud pensioniküsimus riigiteenijatele näiteks Austrias, Prantsusmaal, Belgias, Inglismaal, Austraalias, Tšehhoslovakkias, Saksamaal jne. Meil ei puudu andmed mainitud riikide riigiteenijate õigusliku korra ja palgaolude kohta. Kõiki neid küsimusi on käsitatud selle lehe veergudel. Omades neid andmeid on võimalik saada üldpilti nende riikide riigiteenijate elust, tööttingimustest, teenistustasudest ja võrrelda neid meie oludega. Ei tule vist keegi välja väitega, et meie ei leiaks palju kasulikku sellest, mida teame teiste riikide riigiteenijate elust-olust. Kuid palju tähtsam veel on olla tihedas kontaktis oma lähimate naabritega, kellega seob meid ühtlasi ühine saatus, mis ajalugu määranud. Sellepärast tuleks Balti riikide riigiteenijate vahel eeskätt jalule seada endised sidemed ja siis asuda kõige energiaga looma uusi võimalusi ja teid, et lähemas tulevikus kokku võiksid tulla nende esindajad ja ühise laua ümber sõbralikult

Postiteenijate k.-ü. Keskjuhatusetegevusest.

Keskjuhatusetegevuse koosolek peeti 9. detsembril.

1) Võeti teadmiseks informatsioon Keskliidu tegevusest — arstiabi korra muutmise ettepanekust teenijaile makstava kuuluv protsendi alandamise kohta ja märgukirja esitamise Vabariigi Valitsusele palgaolude ja ühekordse toetuse kohta.

2). Leiti, et postiteenijate tehnilise ühingu juhatus, esitades märgukirja korterisaamise ja palgaolude parandamise asjus härra riigivanemale ja kaitseväge-de ülemjuhatajale, on koostöö aluseid, p. 2 mõtet, rikkunud, mille kohta otsustati paluda selgitust ning juhtida tähelepanu koostöö rikkumisele.

3) *Erikapitali summade kasutamise tulevikus.* Teatavasti maksis keskjuhatus tänavu viimase võla ja seega võib juba järgmisel aastal kodude korraldamise krediiti mujale kasutada. Keskjuhatus on teinud eeltööd mõne uue kodu soetamiseks. Samal ajal aga saatis kutseühingu Tallinna osakond keskjuhatusetele märgukirja, paludes kasutada summe ametkonna teenijate lastele kooliraha maksmiseks. Küsimust pikalt ja põhjalikult kaalunud, tuli keskjuhatus üksmeelselt otsusele, et lastele kooliraha andmine on põhjendatud, kuid ainult kehvematele, kus suured perekonnad, ainult üks vanematest teenib, palk väike, ehk mingi õnnetus tabanud.

Keskjuhatus arvab, et kõiki vabu summasid ei saaks siiski kasutada laste koolirahaks, vaid peaksime ka kodude korraldust edasi arendama ja korras hoidma praegusi kodusid, neid mööbli ja siseseadega täiendades. Kas ja kuhu soetada uus suvepuhkekodu, seda loomulikult otsustab kongress. Keskjuhatus paneb kongressile ette soetada suvepuhkekodu Elvasse. Kongressile esitatakse iga variandi kohta lähemad kavad ja põhjendused.

4. *Koostööst „Sidega“.* Kuna koostöö leping „Sidega“ oli sõlmitud kalendri aasta peale, otsustas keskjuhatus koostööd pikendada endise lepingu alusel kuude viisi kuni kongressini, sest aasta leping seoks ühingu ja kongress ei saaks selles küsimuses vabalt talitada. Nimelt on mõningate ringkondade poolt tõstetud nurinat koostöö vastu „Sidega“.

Selle juures olgu veel keskjuhatusetegevuse kohaselt tähendatud, et „Side“ pole mitte keskjuhatusetegevuse eriline armuallane, keda igal juhul toetada püütakse, vaid keskjuhatusel on tõsine veene, et meie ise „Sidele“ maksetava rahaga, kr. 900 aastas, ei saa anda välja paremat kutseajakirja kui on „Side“. Peaks aga keegi isik, mingisugune postiteenijate organisatsioon või mõni tegelane oskama 900 kr. eest aastas trükkida ja saata tasuta liikmetele kätte iga kuu 1300 eksemplari 8-leheküljelist „Side“ suurust ajakirja, siis annab keskjuhatus 900 krooni sellele, kes lubab parema ajakirja valmistada ja tasuta liikmetele kätte saata.

Küsimuse, kas uus ajakiri kutseajakirjana parem on kui „Side“, otsustab siis 1936. a. kutseühingu kongress.

Nii ei taha keskjuhatus selle küsimuse kallal asjata polemiseerida, vaid teeb konkreetse ettepaneku, millega palutakse asjahuvilisi arvestada ja asuda küsimuse teostamisega, tehes keskjuhatusetegevusele selleks kindlad ettepanekud.

5) Kutseühingu Rapla osakond saatis keskjuhatusetegevusele märgukirja põllutöökoja esindaja agronoom Ruubeli kõne asjus.

Nimelt kõnelenud hr. Ruubel Kullamaa lõikuse peol, et riigiteenijate palkasid tuleks vähendada ja põllumeeste toetusi suurendada. Rapla osak. juhatus leiab sarnase väljenduse ülekohtuse olevat, avaldab protesti ja palub keskjuhatus astuda samme sarnase agitatsiooni lõpetamiseks. Küsimust kaalunud, keskjuhatus kõigiti toetab ja pooldab Rapla osakonna juhatusetegevuse seisukohta ja peab tarvilikuks vastavaid samme astuda. Kuna kõnesoleva juhuse kohta on Põllutöö-koda andnud „Kajas“ öienduse, et hr. Ruubel pole olnud nende ametlik esindaja, siis arvatakse seekordne juhuse lahendamiseks.

6) Riidevarustuse asjus:

a) Oli kõnelusi, et nõuda riidevarustuse rahast väljaandmist. Kuid arvesse võttes eelmise kongressi otsust, otsustati jätta praeguse korra juure.

b) Otsustati paluda saabaste raha väljamaksmist veel enne jõuluid.

c) Keskjuhatusetegevusele on tulnud kaebusi, et suvemütsid muudab värvi, muutudes lillaks. Keskjuhatusel oli ses asjus posti-

valitsusega kõnelusi. Selgus, et vabrikul on värvimine teadmata põhjusel ebaõnnestunud ja juhul kui mütsid mõnel tõesti ebasüüdsaks muutuvad, koostatagu asutuses akt ning postivalitsus annab uue mütsi.

7) Keskjuhatusetegevusele sai teatavaks, et Tallinna peapostkontori ülema abi härra Meerfeldt levitavat postiljonide hulgas juttu, et suurendatud töönormide järgi olevat raske tööd jaotada ja suurendatud normid pandud selle tõttu maksma, et keskjuhatus pole selle vastu väielnud.

Küsimust kaalunud, keskjuhatus juhib kõigi kaasteenijate tähelepanu sellele, et keskjuhatus vaidles vastu suurendatud normide maksmapanekule ja nad pandi maksma keskjuhatusetegevuse seisukohtade vastaselt. Selle kohta on eelmistel aastatel vastavad informatsiooni kirjeldused avaldatud.

8) Kuna Riigikohtu seletuse kohaselt vallaslaps ei saa enam laste abiraha, otsustas keskjuhatus astuda samme perekonna abiraha seaduse muutmiseks ja täiendamiseks selles mõttes, et ka vallaslaps ja väljaspool abielu sündinud laps saaks abiraha, kui ta on riigiteenija ülespidamisel.

Sekretariaat.

Veel 8 tunnilisest tööpäevast liinitööl.

Teatavasti nõuavad raudtee teemeistri, tõlgitsedes Ehitusameti juhataja korraldust, töölistelt tööriistade kandmist väljaspool tööaega, mille tõttu tööpäev pahatihti kujuneb 8 tunni asemel isegi 9-tunniliseks. Seejuures Ehitusameti juhataja aga väidab, et tema korraldus ei ole vastolus tööaja seadusega (vaata „Side“ nr. 11 s. a.)

Kuna see küsimus puudutab väga valusalt liinitöölise õiguslikku olukorda, tekitades õigustatud pahameelt ja kibedusetunnet, pööras Ehitusameti I liini jaoskonna töölisnõukogu vanema tööinspektori poole, paludes viimast selgitada, kas sarnane talitusviis on kooskõlas maksvate seadustega. Vanem tööinspektor andis selgituse, mis kinnitab, et liinitöölistel tööriistade veoga väljaspool kindlaksmääratud kellaaega nõutakse lisatööde tegemist, mida, tõlgitsedes vastavalt seadustele, ei saa õigustada.

Vanema tööinspektori seletusist ilmneb, et tööstuslike kätiste tööaja seaduse § 3 järgi loetakse tööajaks aeg, mil tööline on tööandja või tema poolt määratud tööjuhataja käsutada käitises või väljaspool käitist ja ei saa seda aega kasutada oma äranägemise järgi. Seega, kui liini jaoskonna töölised piirkonna teemeistri korraldusel ilmuvad tööriistade hoiukohas, on töölised juba tööandja korraldus ja tähtajast, mil töölised tööriistade hoiukohal peavad olema, loetakse tööliste tööaja algust, sest seal peale ei saa töölised enam aega kasutada oma äranägemise järgi.

Sama seaduse § 4. järgi ei või tööaeg olla üle 8 tunni päevas, väljaarvatud

selle paragrahvi teises ja neljandas lõikes loetletud erandid ja § 8 loetletud ületunnid, mis tehtud lepinguga sunduslikuks. Seega lõpeb tööline tööandja korralduses olemine normaaloelukorra juures 8 tunni möödumisel, arvates tööandja korraldusse ilmumisest.

See vanema tööinspektori autoriteetne seletus, mis tehtud teatavaks ka Ehitusameti juhatajale, kinnitab täiel määral, et töölisnõukogudel on õigus juhtida tähelepanu sarnasele väärnähtele. Tahaks loota, et Ehitusameti juhataja teeb eelpooltoodud vanema tööinspektori seletuse teatavaks liini jaoskondade juhatajale, et viimased saaks teemeistritele anda täpsaid juhtnõude ja sellega lõppu teha ebaõiglasele olukorrale.

Kui öeldakse, et on väärnähteid ette tulnud, kus liini töölised on varem vastavate ettekirjutustega kindlaksmääratud kellaaega töölt lahkunud, nagu see on ilmsiks tulnud 2. liini jaoskonnas, siis ei saa seda ometi üldistada kõigi tööliste kohta ja pealegi ei ole selles niivõrt süüdi töölised, kui vastutavad tööde juhatajad.

Kuuldavasti tahetakse nüüd liinile tööriistade kuure juure asutada, et tööaeg sellega leiaks ratsionaalsemat kasutamist. Loomulikult ei või töölistel kui ka töölisnõukogudel olla midagi selle vastu, sest on ju töölisnõukogude üheks ülesandeks kaasaaitamine käitise tootmisprotsessi ratsionaalsemale järjele seadmiseks. Üht aga nõuavad töölisnõukogud, kui töölise esitajad — peetagu kinni seadusega kindlaksmääratud 8-tunnilisest tööpäevast!

Postiametkonna tehnilise ühingu tegevusest.

9. skp. pidas ühingu juhatus oma järjekorralist koosolekut. Sellele koosolekule oli palutud ka posti eksploatatsiooniala teenijate kutseühingu esindaja, kes aga ei ilmunud. Kuuldavasti pidas nende kut-

seühingu juhatus ka sel päeval oma koosolekut, kuhu aga millegipärast tehnilise ühingu esindajat ei kutsutud, seega rikkudes kokkulepitud koostöö aluseid mõlema ühingu vahel. Ühingu juhatus otsus-

tas paluda neilt koostöö aluste rikkumise motiivide kohta seletust.

Eelmises „Side“ nr. 11 ilmus „Kutsetegelase-Postlase“ poolt kirjutis, kus on mahategevvalt arvustatud tehnilise ühingu, selle tegelaste ja üldse tehniliste teenijate tegevust. On selgunud, et posti ekspl.-ala kutseühingu mõned juhtivad tegelased avaldavad ülalnimetatud kirjutisele oma täielikku solidariteeti, mispärast ühingu juhatus otsustas kirjalikult järele küsida Keskjuhatusse seisukohti selles asjas. Nende seisukohtade saamisel esineb ühingu juhatus sisulise õiendusega nimetatud kirjutise üle järgmises „Side“ numbris.

Nagu kohtadelt selgunud, on väljaspool võrgu asukohti asuvad jaoskondade juhatajad asetatud nii kantselei, kui ka materjalide väljaandmise-vastuvõtmise, tööde ja puhkuste korraldamise suhtes teatud raskustesse sel puhul, kui jaoskonna juhatajal kohapeal ühtegi võrgu koosseisu kuuluvat mehaanikut abiliseks kasutada ei ole. Ühingu juhatus otsustas pöörduda direktori poole palvega, et teostamist leiaks sarnane põhimõte, millise kohaselt jaoskonna juhatajal omas asukohas üks mehaanik abiliseks võrgu koosseisu kuulaks.

Hiljuti Postivalitsuse poolt koostatud posti-telegr.-telefoni-raadio võrgu väljaarendamise kavas on nähtud muuseas ette teatava arvu riigimajade soetamine. Et tehniliste jõudude poolt teostatav telegraafi-telefoni-raadio ühenduste korras-hoid on ametkonnas suure tähtsusega ülesanne, seepärast otsustatakse pöörduda Postivalitsuse poole palvega, et riigimajade soetamise juures nähtaks ette asutuse juures väikekorterite soetamine tehnilistele teenijale — mehaanikutele ja montööridele teenistusliku kättesaadavuse huvides.

26. novembril pidas Viljandi osakond erakorralist peakoosolekut. Koosolek moodus elava ja tõsise töömeeleolu tähe all.

Ühingu juhatusele avaldatakse tänu energilise tegevuse eest. Võetakse vastu rida teenistusse puutuvaid resolutsioone, millised esitatakse ühingu juhatusele teadmiseks ja täitmiseks.

7. detsembril käis ühingu esimees A. Mihels Riigi Ringhäälingu juhataja F. Olbrei jutul. Pikemas mõtetevahetuses puudutati postiametkonna tehnilistele jõududele maksuvaba raadiokuulamise lubamise võimalusi, raadio ringhäälingu kontrolöridesse puutuvaid küsimusi ja raadiokuulamise leviku arendamist Eestis. Ühingu juhatus saadab lähemal ajal osakondadele kirja nende küsimuste üle.

Ühingu juhatus palub osakondi algaval uuel aastal korraldada oma peakoosolekuid sarnase arvestusega, et jõutaks juba 20. jaanuariks saata ühingu juhatusele kõik vajalikud andmed ja nõuetavad alused ühingu asemikekogu koosoleku kokkukutsumiseks.

Lõppeva tegevusaasta puhul ühingu juhatus tänab südamest osakondade juhatusi ja kõiki ühingu liikmeid, kes on sel ehk teisel viisil tegevuses olnud meie ühiste sihtide saavutamise taotlemisel. Ühtlasi ühingu juhatus tuletab suurima lugupidamisega ja tänutundega meelde kõiki instantse ja isikuid, kes on kaasa tunnud ning kaasa aidanud postiametkonna tehniliste jõudude kehva palgaolude parandamise sihis tegutsemisele.

Soovime kõigile rõõmsaid pühi ja algavat head ning õnnerikast uut aastat!

Rahakurss ja krooni ostujõud.

Ajakiri „Konjunktuur“ nr. 1 avaldab hra J. Janussoni sulest ülevaate Eesti majandusest 1934. a., milles muuseas on käsitatud ka elumaksumuse küsimust seoses rahakursi liikumisega. Selle liikumise selgitamiseks on toodud järgmine tabel:

	Elumaksum. üldindeks (1913=100)	1933. a. I pool=100	Rahakursi langus %
1933. a. I pool	87	100	—
juuli	89	102,7	— 34,7
august	92	106,2	— 34,3
september	91	105,0	— 35,2
oktoober	89	102,7	— 35,1
november	89	102,7	— 33,9
detsember	90	103,8	— 32,3
1934. a. jaanuar	89	102,7	— 34,1
veebruar	89	102,7	— 37,0
märts	89	102,7	— 37,5
aprill	89	102,7	— 37,0
mai	89	102,7	— 37,6
juuni	88	101,5	— 38,1
juuli	88	101,5	— 38,1
august	86,3	99,6	— 38,4
september	85	98,2	— 39,5
oktoober	84	96,5	— 39,7

Elumaksumus käesoleva aasta augustis olevat seega langenud 1933. a. I poole (s. t. enne rahakursi langemiseaja) tasemele. Võrreldes eelmise aasta augustiga, on elumaksumus käesoleval aastal langenud 6,4% võrra. Seega krooni ostujõud elumaksumuse seisukohalt olevat samal tasemel, nagu 1933. a. esimesel poolel, kuigi rahakursi vahe ulatub 38%.

Iga kutseteadlik riigiteenija loeb ja levitab oma kutseajakirja

„SIDE“t

„SIDE“ on organiseeritud riigiteenijaskonna häälekandja.

„SIDE“ ilmub 1935. a. endiselt 1 kord kuus.

„SIDE“ maksab 1935. a.: **poolaastas 75 senti, aastas 1 kr. 50 s.**

„SIDE“ tellimisi võtavad vastu kõik postkontorid, postiagentuurid, riigiteenijaskonna kutseorganisatsioonide juhatused.

„SIDE“ tellimise uuendamiseks 1935. a. peale palub talitus praeguseid tellijaid rutata, et ajakirja saamises vahet ei tuleks.

„SIDE“ toimetuse ja talituse asub Tallinnas, Kopli t. 7-a, tel. Balti 357.